

Sammanfattning av bedömningen av risken för penningtvätt inom livförsäkringssektorn

14.12.2020 Offentligt

1 (7)

Innehåll

1	Syftet med den sektorspecifika riskbedömningen samt tillämpningsområde.....	2
2	Upprättande av en riskbedömning.....	2
3	Riskbedömning och motiveringarna i den.....	4
3.1	Riskbedömning per sektor	4
3.2	Riskkategorier	4
3.2.1	Produkter och tjänster	4
3.2.2	Geografisk risk.....	5
3.2.3	Kunder	6
3.2.4	Distributionskanaler	6
3.3	Riskhanteringskategorier	6
3.3.1	Riskbaserade förhållningssätt i verksamheten	6
3.3.2	Organisering av verksamheten	6
3.3.3	Kundkontroll.....	7
3.3.4	Monitorering.....	7

Författare

❁ Ulla-Maija Kaivola/ulla-maija.kaivola@fiva.fi eller tfn +358 9 183 5565

1 Syftet med den sektorspecifika riskbedömningen samt tillämpningsområde

Bedömningen av risken för penningtvätt inom livförsäkringssektorn är Finansinspektionens bedömning på sektornivå av riskerna för att penningtvätt bedrivs genom livförsäkringsbolagen. Avvikande från bedömningen av de inneboende risknivåerna¹, beaktas i bedömningen per sektor faktorer i anslutning till enskilda rapporteringsskyldiga, men bedömningen har upprättats för att omfatta hela sektorn som en helhet.

Ett livförsäkringsbolag är ett försäkringsbolag som bedriver livförsäkringsverksamhet. Livförsäkringsbolagen är sådana rapporteringsskyldiga som avses i lagen om förhindrande av penningtvätt. Med livförsäkring avses verksamhet som hör till de livförsäkringsklasser som avses i lagen om försäkringsklasser (526/2008). För att bedriva livförsäkringsverksamhet krävs Finansinspektionens tillstånd. Det finns sammanlagt tio livförsäkringsbolag med tillstånd (31.12.2019).

Ett utländskt EES-försäkringsbolag kan bedriva försäkringsrörelse i Finland med stöd av etableringsrätten efter att den myndighet som svarar för försäkringstillsynen i hemstaten har gjort en anmälan om inrättandet av en filial till Finansinspektionen. Det finns tre filialer till utländska EES-försäkringsbolag som bedriver livförsäkringsverksamhet i Finland. Fritt tillhandahållande av försäkringstjänster i lagen tillåter även att ett sådant utländskt försäkringsbolag vars hemland är en EES-stat tillhandahåller försäkringstjänster i Finland från ett utländskt driftställe. Dyliga filialer och försäkringsbolag som erbjuder tjänster genom fritt tillhandahållande har inte tagits med i riskbedömningen, eftersom de inte rapporterar till Finansinspektionen.

2 Upprättande av en riskbedömning

Finansinspektionen använder följande fyrgradiga skala vid bedömningen av riskerna för penningtvätt, vilken motsvarar Europeiska bankmyndighetens bedömningsskala. Det har fastställts ett riskpoäng som motsvarar varje risknivå.

Riskenivå	Riskpoäng som motsvarar risknivån
Hög	4
Förhöjd	3
Normal	2
Låg	1

Riskbedömningen per sektor utgörs av risknivåer i anslutning till risk- och riskhanteringskategorierna. Bedömningen av risk- och riskhanteringskategoriernas risknivå har sammanfattat genomförts enligt följande:

1) Riskkategori – produkter och tjänster

Vid bedömningen av riskerna förknippade med produkter och tjänster utnyttjades källorna

- Finansinspektionens bedömning av inneboende risk

¹ https://www.finanssivalvonta.fi/globalassets/sv/press--publicerat/tillsynsmeddelanden/2020/julkaistava_fiva_ml_riskiarvio_svenska.pdf

- Europeiska banktillsynsmyndighetens och Financial Action Task Forces riktlinjer²
- Finansinspektionens³ och Finans Finlands statistik⁴
- De rapporteringsskyldiga livförsäkringsbolagens riskbedömningar

Livförsäkringsprodukternas (riskförsäkringar, sparlivförsäkringar, kapitaliseringsavtal och frivilliga pensionsförsäkringar) egenskaper bedömdes med tanke på risken för penningtvätt och deras marknadsandel och genomslagskraft bedömdes utifrån premieinkomsten, antalet avtal och sparkapitalet.

2) Riskkategori – geografisk risk

Vid bedömningen av den geografiska risken användes de uppgifter som bolagen under tillsyn lämnat i Finansinspektionens rapportering om riskerna för och riskkontroll av penningtvätt och finansiering av terrorism (RA-rapporteringen) som källa.

3) Riskkategori – kunder

Vid bedömningen av risken förknippad med kunderna användes RA-rapporteringen som källa.

4) Riskkategori – distributionskanaler

Vid bedömningen av risken förknippad med distributionskanalerna användes de rapporteringsskyldiga livförsäkringsbolagens riskbedömningar och RA-rapporteringen som källor.

5) Riskhanteringskategorier

Vid bedömningen av risken förknippad med riskhanteringskategorierna användes de rapporteringsskyldiga livförsäkringsbolagens riskbedömningar och RA-rapporteringen som källor.

² Guidelines on Risk Factors (JC 2017 37), JC 2019 87 CP on draft GL on ML/TF risk factors, FATF Recommendations: Risk-based Approach Guidance for the Life Insurance Sector.

³ <https://www.finanssivalvonta.fi/sv/statistik/Forsakring/livforsakring/> Premieinkomst 2019.

⁴ <https://www.finanssiala.fi/materiaalipankki/tilastot/2019> Vakuutussäästö yhtiökohtainen täydellinen aikasarja.

3 Riskbedömning och motiveringarna i den

3.1 Riskbedömning per sektor

Enligt Finansinspektionens bedömning är risken för att penningtvätt ska bedrivas genom livförsäkringssektorn på *normal* nivå.

De risknivåer som fastställts för olika risk- och riskhanteringskategorier presenteras i tabellen nedan:

Riskkategorier	Livförsäkringssektorn
• Produkter och tjänster	Normal
• Geografiskt läge och betalningsrörelse	Låg
• Kunder	Normal
• Distributionskanaler	Låg
Riskkategoriernas risknivåer	Normal
Riskhanteringskategorier	
• Riskbaserat förhållningssätt	Förhöjd
• Organisering av verksamheten	Låg
• Kundkontroll	Normal
• Monitorering	Normal
Riskhanteringskategoriernas risknivå	Normal
Total risknivå	Normal

3.2 Riskkategorier

3.2.1 Produkter och tjänster

Då det gäller produkter och tjänster har risknivån bedömts vara *normal*.

De produkter och tjänster som tillhandahålls har en avgörande roll då det gäller risken för att sektorn eller en enskild aktör ska bli utnyttjad för penningtvätt. På grund av det har produkternas och tjänsternas risknivå framhävts i förhållande till andra kategorier.

Livförsäkringsprodukterna kan indelas i fyra grupper: riskförsäkringar, sparlivförsäkringar, kapitaliseringsavtal och frivilliga pensionsförsäkringar.

Bland annat följande synvinklar har beaktats vid kategoriseringen av riskerna för penningtvätt i anslutning till livförsäkringsprodukter.

- Möjliggör avtalet överföring av tillgångar till en tredje part?
- Kan en försäkringstagare/avtalsägare delvis eller helt lyfta tillgångarna i avtalet när som helst?
- Möjliggör avtalet betalning av en stor engångsförsäkringspremie?
- Kan avtalet sägas upp och görs det då en återbetalning på basis av avtalet?
- Innehåller avtalet en sparegenskap?
- Möjliggör avtalet överlåtelse och/eller pantsättning av ägarandelen?

Risikförsäkring

En riskförsäkring ger trygghet i händelse av dödsfall, sjukdom eller arbetsförmåga. Försäkringen kan vara i kraft fram till en på förhand avtalad ålder eller tidpunkt. Försäkringspremien fastställs enligt skyddets storlek, den försäkrades hälsotillstånd, dödlighet eller ålder. En risklivförsäkring är en försäkring i händelse av dödsfall. Försäkringen tryggar familjens eller en annan förmånstagares utkomst, om den försäkrade avlider. Det är möjligt att försäkra en individ, ett par eller en grupp med en risklivförsäkring. Livförsäkringsersättning betalas endast om den försäkrade avlider under försäkringstiden. Ersättning för allvarlig sjukdom eller arbetsförmåga betalas alltid till den försäkrade.

Sparlivförsäkring

En sparlivförsäkring är en försäkring för livsfall, vars syfte är att trygga den försäkrades eller de anhörigas framtida utkomst. I en sparlivförsäkring inflyter det ett sparkapital för kundens framtid. Avkastningen på sparlivförsäkringen kan bestå av den ränta som försäkringsbolaget betalar, utvecklingen av sparkapitalets värde eller en kombination av dessa. En sparlivförsäkring, i vilken det betalas en stor engångspremie kallas ofta för en placeringsförsäkring. Av försäkringens produktnamn går det inte att dra slutsatser om dess innehåll eller juridiska form. I en sparlivförsäkring är den försäkrade en viss person, och sparkapitalet betalas i form av försäkringsersättning till förmånstagaren eller den försäkrade, om den försäkrade är vid liv vid återbetalningstidpunkten.

Kapitaliseringsavtal

Ett kapitaliseringsavtal är avsett som en placerings- och sparprodukt. I ett kapitaliseringsavtal finns det varken en försäkrad person eller en förmånstagare. Kapitaliseringsavtal kan ingås för företag och privatpersoner och de är alltid tidsbestämda avtal. Avtalet kan ha en engångspremie eller fortlöpande premier, och det kan ingås i form av en fondförsäkring, som en försäkring med beräkningsränta eller som en kombination av båda. Det inbetalda sparkapitalet utbetalas i regel som en engångsbetalning när avtalet löper ut, men kapitalet kan också betalas i form av del prestationer vid fastställda tidpunkter.

Frivillig pensionsförsäkring

En frivillig pensionsförsäkring är en försäkringsprodukt avsedd för förvärvande av utkomst och tilläggs- skydd under ålderdomen. En ålderspensionsförsäkring till vilken det nästan utan undantag fogas ett skydd för dödsfall, samt familjepension på basis av vilken det utbetalas en förmån med anledning av en försäkrades död, är i praktiken livförsäkringar oaktat av att förmånerna betalas i rater.

Sammanfattning

Som en sammanfattning kan det konstateras att risken för penningtvätt i anslutning till riskförsäkringar och frivilliga pensionsförsäkringar är liten, eftersom överföringen av tillgångar i anslutning till dem är mycket begränsad. Sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal som är avsedda att vara placerings- och sparprodukter innehåller däremot en förhöjd risk för penningtvätt. Dessa produkter gör det möjligt att betala en stor försäkrings- eller avtalspremie. Tillgångarna kan lätt lyftas helt eller i rater, tillgångarna kan överföras till en tredje part eller så kan de användas som säkerhet för lån. Det finns emellertid en del skillnader mellan olika produkter. Största delen av livförsäkringsbolagens premieinkomst kommer från mer riskfyllda sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal.

3.2.2 Geografisk risk

Då det gäller den geografiska risken bedömdes risknivån vara *låg*.

Risken i anslutning till det geografiska läget är beroende av var livförsäkringsbolagens filialer, dotterbolag och ombud är placerade. En faktor som höjer risken är om dessa finns utanför ett EES-land eller i ett högriskland. Enligt RA-rapporteringen har livförsäkringsbolagen inte dotterbolag, ombud eller filialer i ovan nämnda länder.

Även kundmedels- eller betalningsrörelsekontonas geografiska läge inverkar på den geografiska risken.

3.2.3 Kunder

Då det gäller kunder bedömdes risknivån vara *normal*.

Data om kunderna har insamlats på RA-rapporten. På risknivån som gäller kunderna inverkar bl.a. i vilken mån aktörerna har utländska kunder, högrisk kunder samt kunder som verkar inom vissa högrisksektorer.

Det har observerats inkonsekvens i rapporteringen, vilket kan inverka på totalbedömningen.

3.2.4 Distributionskanaler

Då det gäller distributionskanalerna bedömdes risknivån vara *låg*.

Med distributionskanaler avses de olika kanaler, via vilka man kan bli kund och via vilka tjänsterna används.

Livförsäkringsbolagen distribuerar sina produkter via flera olika distributionskanaler. Som distributionskanaler fungerar ofta banker, bolag som hör till samma koncern som livförsäkringsbolagen och registrerade försäkringsförmedlare. Även försäkringsmäklare kan betraktas som distributionskanaler. De ombud som bolagen använder finns i huvudsak i Finland. Det finns många fysiska serviceställen och identifiering på distans används inte ännu i någon omfattande grad.

3.3 Riskhanteringskategorier

Vid bedömningen av riskhanteringsmetoderna i riskbedömningen per sektor har man i huvudsak utnyttjat de uppgifter som bolagen lämnat på RA-rapporten. Bedömningen grundar sig således på de uppgifter som aktörerna själva rapporterat om hanteringsmetoderna och svarens riktighet har inte verifierats.

3.3.1 Riskbaserade förhållningssätt i verksamheten

Då det gäller det riskbaserade förhållningssättet i verksamheten bedömdes risknivån vara *förhöjd*.

Uppgifterna i riskbedömningarna från vissa av bolagen är inkonsekventa och innehåller inte alla de delområden som förutsätts i lagen. Alla livförsäkringsbolag har inte förfaranden för att göra en riskbedömning av kunden eller så omfattas riskkategorisering av kunden inte av den fortlöpande uppföljningen av kundrelationen. Om riskbedömningen är bristfällig, inverkar den även på kundkontrollåtgärderna och huruvida tvivelaktiga transaktioner observeras i monitoreringen.

3.3.2 Organisering av verksamheten

Då det gäller organiseringen av verksamheten bedömdes risknivån vara *låg*.

Bolagen har i huvudsak rapporterat att de har de verksamhetsanvisningar, metoder och den utbildning som penningtvättslagen förutsätter samt praktiska arbetsanvisningar för iakttagande av kundkontroll.

3.3.3 Kundkontroll

Då det gäller kundkontroll bedömdes risknivån vara *normal*.

Kundens identitet bestyrks i huvudsak med ett godtagbart identitetsbevis då kunden är närvarande, eller med identifiering på distans genom att använda ett instrument för stark elektronisk autentisering.

Det förekommer dröjsmål i uppdateringen av kundkontrollsuppgifterna för normalrisk- och högrisk kunder.

En del av bolagen har lagt ut eller använder en tredje part för kundkontroll, vilket i regel höjer risken.

3.3.4 Monitorering

Då det gäller monitorering bedömdes risknivån vara *normal*.

Livförsäkringsbolagen följer penningtrafiken i anslutning till försäkringsavtalen och de flesta bolagen även kundens verksamhet med hjälp av ett monitoreringssystem eller manuellt.

Livförsäkringsbolagen har i varierande grad gjort interna anmälningar eller anmält ovanliga/tvivelaktiga transaktioner till centralen för utredning av penningtvätt. En del av bolagen har inte gjort en enda anmälan.